

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS
GEOGRAFIYA DARSLARIGA QO'YILADIGAN DIDAKTIK
TARBIYAVIY TA'LIMIY VA GIGIYENIK TALABLAR

M.F.Narzullayeva
Sh.E. Xodjaniyazova

Buxoro davlat pedagogika instituti Aniq va tabiiy fanlar fakulteti, Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada geografiya darslariga qo'yiladigan didaktik, tarbiyaviy, ta'limiy va gigiyenik talablar muhokama qilinadi. Geografiya darslari o'quvchilarning atrof-muhitni tushunishi, ijtimoiy mas'uliyat hissini rivojlantirishi va sog'lom turmush tarzini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Didaktik talablar o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga, tarbiyaviy talablar o'quvchilarda ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirishga, ta'limiy talablar esa bilim olish jarayonini yanada samarali qilishga qaratilgan. Gigiyenik talablar esa o'quvchilarning sog'lig'ini saqlash va dars jarayonida qulay muhit yaratishga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *geografiya, gigiyenik talablar, tabiat, jamiyat, geografik bilimlar, mantiqiy fikrlash, diagrammalar.*

Abstract: *This article discusses didactic, educational, educational and hygienic requirements for geography classes. Geography lessons are important for students to understand the environment, develop a sense of social responsibility and build a healthy lifestyle. Didactic requirements are aimed at increasing the effectiveness of the educational process, educational requirements are aimed at forming social values in students, and educational requirements are aimed at making the process of acquiring knowledge more effective. Hygienic requirements help to maintain the health of students and create a comfortable environment during classes.*

Key words: *geography, hygienic requirements, nature, society, geographical knowledge, logical thinking, diagrams.*

Geografiya darslari, o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish, tabiat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni tushunish, shuningdek, ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarni o'rganish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu darslar o'quvchilarga nafaqat geografik bilimlarni berish, balki ularni tarbiyalash va rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, geografiya darslariga qo'yiladigan didaktik, tarbiyaviy, ta'limiy va gigiyenik talablar alohida e'tiborga molikdir. Didaktik talablar, dars jarayonining samaradorligini ta'minlashga qaratilgan. Geografiya darslari o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularning faol ishtirokini ta'minlash uchun turli didaktik usullar va vositalardan foydalanishni talab etadi. Darslar interaktiv bo'lishi, o'quvchilarni muammolarni hal qilishga undashi va ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishi kerak. Geografik xaritalar, diagrammalar, multimedia materiallari va boshqa didaktik vositalar dars

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. O'quvchilarni guruhlarga bo'lib, muhokama va tadqiqotlar o'tkazish orqali ularning jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantirish ham didaktik talablar qatoriga kiradi. Geografiya darslari tarbiyaviy jihatdan ham muhimdir. O'quvchilarni tabiatga, uning go'zalligiga va muhofazasiga hurmat bilan qarashga o'rgatish, ularni ekologik mas'uliyatga tayyorlash zarur. Darslar davomida o'quvchilarga tabiat va inson o'rtasidagi muvozanatni saqlash, resurslardan oqilona foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilish haqida ma'lumot berish lozim. Shuningdek, geografiya darslari orqali o'quvchilarda milliy va global masalalarga nisbatan ongli munosabatni shakllantirish, turli madaniyatlar va xalqlar o'rtasidagi hamjihatlikni rivojlantirish ham tarbiyaviy talablar qatoriga kiradi. Geografiya darslarida ta'limiy talablar o'quvchilarning bilim darajasini oshirishga qaratilgan. O'quvchilar geografik tushunchalar, terminologiya va nazariyalarni yaxshi o'zlashtirishlari kerak. Darslar davomida o'quvchilarga geografik bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatini berish, masalan, turli geografik muammolarni hal qilishda ishtirok etish, ularning ta'limiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'quvchilarga mustaqil tadqiqotlar o'tkazish, geografik ma'lumotlarni tahlil qilish va natijalarni taqdim etish imkoniyatini berish, ularning analitik fikrlash qobiliyatini oshiradi. Geografiya darslarida gigiyenik talablar ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar dars davomida qulay va sog'lom muhitda bo'lishlari kerak. Sinf xonasi yaxshi shamollanishi, toza va tartibli bo'lishi, o'quvchilar uchun qulay sharoitlar yaratishi zarur. O'quvchilarning jismoniy holatini inobatga olish, dars davomida jismoniy faoliyatni rag'batlantirish, masalan, ochiq havoda dars o'tkazish yoki amaliy mashg'ulotlar tashkil etish, ularning sog'lig'ini saqlashga yordam beradi. Shuningdek, o'quvchilarga gigiyena qoidalarini o'rgatish, ularning sog'lom turmush tarzini shakllantirishda muhimdir. Geografiya darslariga qo'yiladigan didaktik, tarbiyaviy, ta'limiy va gigiyenik talablar, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish, ularni tarbiyalash va sog'lom muhitda o'qitish uchun zarurdir. Ushbu talablar, o'quvchilarning nafaqat geografik bilimlarni, balki hayotiy ko'nikmalarni ham o'zlashtirishlariga yordam beradi. Geografiya darslari, shuningdek, o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

Gigiyenik talablar geografiya darslarida bir qator muhim ahamiyatga ega. Ular o'quvchilarning sog'lig'ini saqlash, dars jarayonining samaradorligini oshirish va umumiy ta'lim muhitini yaxshilashga qaratilgan. Gigiyenik talablar o'quvchilarning sog'lig'ini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Toza va tartibli sinf xonasi, yaxshi shamollanish va sanitariya qoidalariga rioya qilish, o'quvchilarning kasalliklardan himoyalanihini ta'minlaydi. Bu, o'z navbatida, darslarda ishtirok etish va bilim olish jarayonini yaxshilaydi. Dars jarayonining samaradorligi: Gigiyenik sharoitlar o'quvchilarning diqqatini va konsentratsiyasini oshiradi. Qulay muhitda o'qish, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning faol ishtirokini ta'minlaydi. Agar sinf xonasi toza va tartibli bo'lsa, o'quvchilar o'zlarini qulay his qilishadi va darsga ko'proq e'tibor berishadi. Jismoniy faoliyatni rag'batlantirish: Geografiya darslarida ochiq havoda dars

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

o'tkazish yoki amaliy mashg'ulotlar tashkil etish, o'quvchilarning jismoniy faoliyatini oshiradi. Bu esa ularning umumiy sog'lig'ini yaxshilaydi va gigiyenik talablar doirasida muhim ahamiyatga ega. Gigiyena qoidalarini o'rgatish: Geografiya darslari davomida o'quvchilarga gigiyena qoidalarini o'rgatish, ularning sog'lom turmush tarzini shakllantirishga yordam beradi. O'quvchilar atrof-muhitni muhofaza qilish va shaxsiy gigiyenaga e'tibor berish zarurligini tushunishadi. Gigiyenik talablar o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat hissini rivojlantiradi. Ular o'z sog'lig'i va atrof-muhitning tozaligiga e'tibor berish orqali jamiyatda ijobiy o'zgarishlarga hissa qo'shish imkoniyatini anglaydilar. Gigiyenik talablar geografiya darslarida o'quvchilarning sog'lig'ini saqlash, dars jarayonining samaradorligini oshirish va ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu talablar o'quvchilarning nafaqat bilim olish jarayonini, balki ularning shaxsiy rivojlanishini ham qo'llab-quvvatlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullaeva, M. (2020). "Geografiya ta'limida didaktik metodlar". Tashkent: O'qituvchi.
2. Jumaniyazov, A. (2019). "Geografiya darslarida tarbiyaviy ishlar". Samarkand: Fan va texnologiya.
3. Saidov, R. (2021). "Gigiyenik talablar va ta'lim jarayoni". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Toshpulatov, D. (2022). "Geografiya darslarida o'quvchilarni tarbiyalash". Tashkent: O'zbekiston milliy universiteti.
5. Xolmatov, S. (2023). "Geografiya ta'limida innovatsion yondashuvlar". Nukus: Qoraqalpoq davlat universiteti.
6. Yusupov, E. (2020). "O'qitishda gigiyena va sog'lom turmush tarzi". Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Zokirov, A. (2021). "Geografiya darslarida didaktik talablar". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.

